

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתקנט

ערב שבת קודש
פרשת וישב
כ"ג בכסלו ה'תשע"ג

יוצא לאור על ידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי-אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

היום, מכיוון שמדליקים לפני זמן הדלקת נרות שבת, שהוא מוקדם לפחות בכ"ו 20 דקות מזמן ההדלקה בכל יום, יש להקפיד לצקת יותר שמן, כדי שידלקו הנרות לפחות חמישים דקות אחרי שקיעת החמה (מי שמדליקים בנרות מוצקים, יש לעוררם שידליקו (לפחות היום) בנרות גדולים יותר מן הרגילים).

היום אין מתעכבים חצי שעה סמוך לנרות⁸³. * מגש, ואף כיסא או שולחן שהניחו עליו נר-חנוכה, נעשה בכך 'בסיס לדבר האסור', ונאסר בטלטול בשבת. אם יודעים שיזדקקו במשך הערב לשימוש בכיסא, או להזיזו הצידה כדי לעבור שם (ולא רק כדי "שלא ישחקו בו הילדים" וכדומה), קיימות שתי אפשרויות:

(א) להניח את החנוכייה על מגש, ויחד איתה להניח שם מבעוד יום חלה (או גביע-קידוש חשוב), שאז יהיה המגש מותר בטלטול, לאחר שיכבו הנרות, כ"בסיס לדבר האסור ולדבר המותר", עם החנוכייה שעליו, לכל מקום שרוצים, כ"טלטול מן הצד לצורך דבר המותר", והכיסא יתפנה.

(ב) להניח את החנוכייה על הכיסא יחד עם חלה כנ"ל. לאחר שיכבו הנרות ויזדקקו למקום הכיסא, יהיו רשאים לטלטל הצידה, לכל מקום שרוצים, את הכיסא וכל אשר עליו, כנ"ל במגש, והמקום יתפנה⁸⁴.

שנת תשמ"ח, כאשר חזר מן האוהל' סמוך לשקיעה: הדליק נר חנוכה, נר שבת, ואחר-כך התפלל מנחה בציבור.

(91) היום-יום, כ"ה בכסלו (ומהלשון משמע, שכל זאת התעכב מעט), ספר-המנהגים.

(92) הרה"ג ר' לוי-יצחק של' הלפרין, ע"פ שו"ע אדמו"ר ז"ל סי' רע"ז ס"ו, רע"ט ס"ד, ש"ט ס"ו, שי"א ס"ט (העניין נדון ונתבאר לפרטיו ב'התקשרות' גיליונות רפג, שפה, שפז, שפט וש"נ).

במקרה של צורך גדול לטלטלו לפני-כן, יעשה שאלת חכם ע"פ המבואר בסי' רע"ז ס"ג.

לוי: "עולת תמיד... ונסכה", ישראל: "ובראשי חודשיכם...". בספר השני עולה הרביעי בפרשת נשא "ביום השישי...", חצי קדיש. אשרי, ובא לציון [ואין הש"ץ מסיימו בקול⁸³]. יהללו. הנחת תפילין דרבננותם, קריאת-שמע, פרשיות: 'קדש', 'והיה כי יביאך'. שש זכירות. חליצת התפילין [הש"ץ יאמר איזה מזמור, כדי לומר אחרי את הקדיש⁸⁴], חצי קדיש, תפילת מוסף.

"מצווה להרבות בסעודת ראש-חודש", ולכן יש המוסיפים מאכל מיוחד בסעודת היום לכבוד ראש-חודש, מלבד ההוספה לכבוד החנוכה⁸⁵.

שניים מקרא ואחד תרגום: ביום שישי אחר-הצהרים קוראים את כל פרשת 'מקץ' עם הפטרתה המקורית, וניתן לקרוא היום גם את הפטרת שבת חנוכה⁸⁶ (או כהנהגת רבותינו, לחזור מחר בבוקר מ'שביעי' עד גמרא עם הפטרת שבת חנוכה⁸⁷).

* יש לזכור לערוך גם היום את ההדלקה הפומבית אחרי פלג המנחה.

מתפללים מנחה ומדליקים נר חנוכה בבית-הכנסת [וטוב שיהיו עשרה בבית-הכנסת בשעת ההדלקה⁸⁸], ובבית [ראה להלן], ואחר-כך נר שבת⁸⁹, אבל אין להתפלל מנחה ביחידות לצורך כך⁹⁰.

(83) כי אז יתחייב לומר ח"ק מייד, כפי שהורה הרבי - ראה 'התקשרות' גיליון תסו עמ' 15 הערה 16.

(84) ספר-המאמרים (ליקוט) לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב, ח"ב עמ' שטו. אג"ק כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו ח"כ עמ' רפג.

(85) ראה שו"ע או"ח סי' תיט וכף-החיים שם ס"ק ד.

(86) "רני ושמחי" - היום-יום ל' סיוון. וראה שו"ע אדמו"ר ז"ל סי' רפה ס"ו. 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"א סי' קלב. לוח כולל-חב"ד.

(87) 'היום יום' ד' טבת. וראה אג"ק סוף כרך ח"י.

(88) לוח כולל-חב"ד.

(89) ספר-המנהגים, ראה שם הטעמים לזה.

(90) קיצור של"ה הל' חנוכה, וא"ר ר"ס תרע"ט. וכן נהג הרבי אחרי

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ג בכסלו ה'תשע"ג - א' בטבת ה'תשע"ג

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ג בכסלו	הלכות שכנים פרק י"ב.	ה' איסורי ביאה פרק כא.	מ"ע רלו.
ש"ק	כ"ד בכסלו	פרק יג-יד. הלכות שלוחין ושותפין... בפרקים אלו. פרק א.	פרק כב.	מ"ע רמה.
א'	כ"ה בכסלו	פרק ב-ד.	ה' מאכלות אסורות... בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע רמה.
ב'	כ"ו בכסלו	פרק ה-ז.	פרק ב.	מ"ע רמה.
ג'	כ"ז בכסלו	פרק ח-י.	פרק ג.	מ"ע רמה.
ד'	כ"ח בכסלו	הלכות עבדים... בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ד.	מ"ע רלב. מל"ת רנח. רנט. רנו. רס.
ה'	כ"ט בכסלו	פרק ז-ו.	פרק ה.	מ"ע קצו. מל"ת רלג. מ"ע רלד. רלג. מל"ת רסא.
ו'	א' בטבת	פרק ז-ט.	פרק ו.	מ"ע רלה. מל"ת רנד. רנה.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה							
ו', כ"ג בכסלו	4:23	5:11	5:34	6:36	8:58	11:32	12:02	4:35.9	5:02
ש"ק, כ"ד בכסלו	4:24	5:12	5:34	6:37	8:59	11:33	12:03	4:36.1	5:03
א', כ"ה בכסלו	4:24	5:13	5:35	6:38	9:00	11:33	12:03	4:36.3	5:03
ב', כ"ו בכסלו	4:25	5:14	5:36	6:39	9:01	11:34	12:04	4:36.5	5:04
ג', כ"ז בכסלו	4:26	5:14	5:37	6:39	9:01	11:34	12:04	4:36.7	5:04
ד', כ"ח בכסלו	4:27	5:15	5:38	6:40	9:02	11:35	12:05	4:36.9	5:04
ה', כ"ט בכסלו	4:27	5:16	5:38	6:41	9:02	11:35	12:05	4:37.1	5:04
ו', א' בטבת	4:28	5:16	5:38	6:41	9:03	11:36	12:06	4:37.4	5:04

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (יסוד הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם). שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ
וישב	4:00	5:15	4:14	5:16	4:03	5:14	4:18	5:18
מקץ (חנוכה)	4:01	5:17	4:15	5:18	4:05	5:16	4:20	5:20

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעלייד צעיריאגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

לשאלת רבים: בכל ערב, אם האב נמצא מחוץ לבית ויחזור בשעה שבני הבית נייעורים, ימתינו לו. אם רואה שיגיע כשהם ישנים, יבקש מאשתו או מאחד הילדים להדליק עבור הבית, ובכבואו רשאי להדליק לעצמו אם כיוון שלא לצאת בהדלקתם. אם הילדים יודעים בבירור שהאב אינו מקפיד ומדליקים תוך חצי שעה מצאת הכוכבים, ידליקו אז. לא הדליקו, מדליק כל הלילה, אם בני-ביתו נייעורים. ואם כולם ישנים, נכון להקיצם ולברך⁷⁶.
 שחרית: כדאמתמול. קריאת התורה למנהגנו: כהן - "ביום השני... מלאה קטורת", לוי - "פר אחד... בן צוער", ישראל - "ביום השלישי...", וכיוצא בזה בשאר ימי החנוכה, קורא השלישי את היום הבא⁷⁷.

יום שלישי

כ"ז בכסלו - ג' דחנוכה

בו יצא אדמו"ר הזקן לחירות ממאסרו השני בשנת תקס"א⁷⁸.
 שחרית: כדאמתמול. קריאת התורה למנהגנו: כהן - "ביום השלישי... מלאה קטורת", לוי - "פר אחד... בן חלון", ישראל - "ביום הרביעי...".

יום רביעי

כ"ח כסלו - ד' דחנוכה

* הרבי מציע לתת הערב, או מחר בערב, הוספה

76) עד עלות-השחר, שו"ע ונו"כ סו"ס תער"ב. בלוח כולל-חב"ד כתב, שאם לא הקיצם - לא יברך. ובמשנה ברורה שם כתב, שהנוהג להקל ולברך גם כשישנים אין למחות בידו.
 77) אג"ק כרך י עמ' רצו. וממנה נכנסה ההוראה ללוח כולל-חב"ד, ואחרי הפירסום שם - כתב הרבי באג"ק כרך טו עמ' כה: "וכן כתב גם הר"ב ש"י נאה בלוח כולל חב"ד, שעברתי עליו. ופליאה מה גרם לספק בהנהגת חב"ד מפורסמת" (=שגם בארה"ק מנהגנו כדעת הרמ"א ס' תרפ"ד ס"א, ושר"ת הצמח-צדק או"ח ס' סח. ואגב, לפלא שנשמטה ההוראה מספר 'שערי הלכה ומנהג'!)
 78) החופשה השנייה בשנת תקס"א היתה נצחון תורת החסידות ודרכי החסידות ביתר שאת ויתר עז מכמו שהיה בפעם הראשונה (בשנת תקנ"ט) - שאז היתה ההלשנה בעיקרה על אדמו"ר הזקן, וההלשנה בשנת תקס"א היתה בעיקרה על תורת החסידות - ספר המנהגים עמ' 93, מלוח היום-יום עמ' ז, וקונטרס לימוד החסידות פרק ו, עיי"ש בארוכה.

מיוחדת ב'דמי חנוכה⁷⁹.

שחרית: כדאמתמול. קריאת התורה למנהגנו: כהן - "ביום הרביעי... מלאה קטורת", לוי - "פר אחד... בן שניאור", ישראל - "ביום החמישי...".

יום חמישי, כ"ט כסלו

ה' דחנוכה - ערב ראש-חודש

ביום זה הגיעו לביתם החסידים שנאסרו עם מאסרו הראשון של אדמו"ר הזקן בשנת תקנ"ט, ונקבע ליום התועדות ושמחה⁸⁰.
 קוראים לכהן "ביום החמישי... מלאה קטורת", ללוי עד "בן צורישדי", ולשלישי "ביום השישי...".

יום שישי, א' טבת

ו' דחנוכה - ראש חודש

נוסף על 'ועל הניסים' אומרים 'עלה ויבוא'. בערבית אין מכריזים 'עלה ויבוא' לאחר 'השכיבנו', מחשש הפסק, אבל מזכירים זאת לציבור בטפיחה על השולחן. שכח לומר 'עלה ויבוא' בתפילת ערבית, ונזכר לאחר שאמר "ה" של 'המחזיר שכינתו לציון' - אינו חוזר⁸¹.

שניים מקרא ואחד תרגום: הנוהגים בזה כמנהג רבותינו נשיאינו, קוראים הערב עלייה אחת או שתיים⁸² מפרשת מקץ.

שחרית - הלל שלם, ואברהם זקן, זבדיה, קדיש תתקבל. שיר של יום, ברכי נפשי, קדיש יתום. מוציאים שני ספרי-תורה, בראשון קוראים בפרשת ראש-חודש, כהן: "וידבר... רביעית ההין",

79) ספר-השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 163, וסה"ש תש"נ ח"א עמ' 194 ("בליל הרביעי או החמישי").

80) 'כרם חב"ד' גיליון 4 ח"א עמ' 18. וראה שם בהמשך הדברים. ובשיחת מוצאי זאת חנוכה תשל"ד סו"ס"ג מבאר בזה מה שמצאנו מאמריו-חסידות שמצוין עליהם תאריך אמירתם "יום ה' דחנוכה" (כגון בהמשך 'מיים רבים - תרל"ו, ראה במפתח שבסוף הספר), אף שציון כזה מופיע רק אם נאמר המאמר בשבת, ביום-טוב או במאורע מיוחד.

81) שו"ע ס' תכב ס"א, שו"ע אדה"ז סו"ס רצו.

82) בהערות וצינונים (ח"ב) ל'היום יום' ד' טבת כתב הרב מיכאל ש"י זליגזאן שיהו ע"פ האמור בס' פתורא דאבא (להחיד"א) ציפורן שמיר סנ"ו, שצ"ל לכל הפחות כ"ו פסוקים מתחילת הסדרה, ולכן כשיש פחות פסוקים (כמו בפרשתנו) קוראים גם את העליה הבאה.

חינוך בהידור – בלי פשרות

את נס פך השמן עשה הקב"ה כדי שההדלקה תהיה בתכלית ההידור, אף-על-פי שיש היתר להדליק בשמן טמא • יסוד החינוך היהודי הוא הקיום המוחלט, בלי פשרות, ועד למסירות נפש • בדורנו במיוחד צריך לחנך מגיל רך ביותר שלא לוותר אף על 'חוט השערה' שבשולחן ערוך • דווקא אז זוכים לניסים 'בזמן הזה' • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ב. וכן הוא בפרט בנוגע לחינוך הבנים והבנות: תיכף מקטנותם צריכים ליתן להם יהדות שלימה ("א גאנצע אידישקייט"), ללא שום פשרות וללא שום היתרים. כדי להבטיח ש"גם כי יזקין לא יסור ממנה"⁴ – אי אפשר להסתמך על כך שכאשר הילד יתבגר וייצא לרחוב, אזי יספרו לו שעליו לנהל מלחמה, יספרו לו שאינו צריך להתפעל משום מונע ומעכב, וצריך שתהיה לו מסירת נפש. אם רוצים שאז, "כי יזקין", יעמוד בניסיונות – צריך להתחיל בכך עוד בהיותו "נער". ולכן השתדלו חכמי ישראל ביותר והשקיעו כוחות גדולים ביותר על חינוך בני ובנות ישראל שיהיה על טהרת הקודש. הם ניהלו מלחמה על כל פרט. אפילו פרטים שלא היו נראים חשובים כל כך – נאבקו שלא לוותר עליהם, ביודעם ששנות החינוך נוגעות לנער או לנערה על כל משך ימי חייהם, וידעו שצריכים ליתן להם את התוקף, כלי זיין, להדוף את כל המלחמות שיהיו להם בדרכם בחיים.

ג. האדם – דומה לאילן. "כי האדם עץ השדה"⁵. כאשר עושים שריטה באילן לאחרי שכבר גדל,

א. אודות! חנוכה מצינו ב' עניינים מנוגדים: (א) איתא בספרים² ש"חנוכה" הוא מלשון חינוך. ומובן גם בפשטות בלשון חנוכה המזבח וחנוכה בית-המקדש, שזוהי התחלה, שהתחילו לעשות את עבודת ה' (בבית-המקדש בכלל ובמזבח ובמנורה בפרט)³ מחדש – עניין של חינוך. (ב) נס חנוכה שמצאו פך שמן טהור חתום בחותמו של כהן גדול, שעם היות שעל-פי דין היו יכולים להדליק גם בשמנים טמאים, כיוון שטומאה דחויה או הותרה בציבור, מכל-מקום, להראות חיבתן של ישראל הראה הקב"ה נס שיוכלו להדליק בשמן טהור (כנ"ל בארוכה) – אינו רק שבביל להתחיל לקיים המצווה, אלא לקיים המצווה בתכלית ההידור, ללא שום היתרים, אפילו לא היתרים שיש להם בסיס, היתרים על-פי שלחן-ערוך. וההוראה מזה – שכשמדובר אודות עניין של קדושה, צריכים לעשותו מיד בתחילה, בהתחלת החינוך, בתכלית השלימות ובתכלית ההידור.

(1) השיחה הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר (באידיש), ונדפסה בלקו"ש ח"א עמ' 81 ואילך. במהדורה זו ניתוספו כמה פרטים מהנחה בלתי מוגה, וגם כמה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.
(2) ראה בחדא"ג מהרש"א שבת כג, א.
(3) פרטי הדעות בזה – נסמנו באנציק' תלמודית ערך חנוכה ס"א (עמ' רמב).
(4) משלי כו, ו.
(5) פ' שופטים כ, יט. וראה תענית ז, א.

בבית הכנסת מדליקים במנחה לפני עלינו, ואין ממתינים לשקיעה אלא לפלג המנחה⁶⁸ (היום בתל-אביב: 15:38). מעמידים שני הנרות בימין החנוכייה⁶⁹. אחרי-כך שרים 'הנרות הללו' בניגון הידוע⁷⁰.
הדלקה בבית:
כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ לא הקפיד להחליף את הפתילות בכל יום⁷¹.
בהדלקת הנרות אין מברכים 'שהחינוך' (אלא אם-כן זו ההדלקה הראשונה שלו השנה). מדליק תחילה את הנר החדש, משמאל לנר שהיה אמש, וממשיך משמאל לימין (וכן בכל הלילות). אחר הדלקת כל הנרות אומר: "הנרות הללו"⁷².
בין מנחה למעריב, אחר⁷³ התחלת השקיעה, מדליקים נר חנוכה. הנשואים – בחגירת אבנט⁷⁴, אבל בכובע ובלבושים הרגילים, לא באלו של שבת ויום-טוב⁷⁵.

(68) מברכים רק מפלג המנחה ואילך, ראה ב"ח ר"ס תער"ב ופר"ח ס'י תרע"ט. בשיחות-קודש תשכ"ג עמ' 401, ר"ד מנר ג' דחנוכה, איתא: "כ"ק אד"ש דיבר עם הרש"ל [הרה"ח ר' שמואל לויטין ז"ל] על-דבר שבימי חנוכה יתפללו מנחה בשעה 3:30, בכדי שהדלקת נרות בביהכ"נ יהיה בזמן פלג המנחה".
ואכן, ידוע ומפורסם שהרבי דייק מאוד שלא להדליק לפני פלג המנחה, אפילו בימים שהיו כינוסים וכו', וכ"ה באג"ק כרך י' עמ' רכת. וע"ע 'התקשרות' גיליון עג עמ' 13, ודיק המסופר שם – ב'כפר תב"ד' גיליון 740 עמ' 76.

(69) שו"ע ואחרונים ס'י תרע"ה ס"א. וע"ע שו"ת הצמח-צדק או"ח ס'י סז ס"ה, וב'התקשרות' גיליון רעד עמ' 18.
(70) ספר-הניגונים ח"א, ניגון נג. בשנים האחרונות ניגנו זאת במניין של הרבי בכל יום מימי החנוכה.
(71) 'התוועדות' (טו) תשט"ז ח"א עמ' 303, עיי"ש הטעם. בקונטרס 'ברוך שעשה ניסים' חנוכה תשי"א, שבו נדפסו מנהגי חנוכה לראשונה, כתב הרבי: "נהגו שהפתילות יהיו בכל יום חדשות. וי"א דאין חוששין לזה, ואדרבה הישנות נוחין יותר לדלוק, ולע"ע, לא יכולתי לברר מנהג רבינו בזה [משמע שאם יתברר מנהגו, יוכרע הספק]. ולפלא שבס' המנהגים, שנדפס בשנת תשכ"ו, נעתק משם ללא שינוי [ולא ידוע שהכניסו אז את השיחה הנ"ל כלל], למרות האמור באותה שיחה, ומה שהרבי נהג (עכ"פ בשנים האחרונות) להדליק בפתילות חדשות בכל יום, הנה עד שנת תשמ"ח הכינה את החנוכייה הרבנית או אחד מהמשב"ק בבית, ואח"כ – הר"ר שד"ב גאנבוברג, ולא ידוע אם קיבלו הוראות מהרבי על כך.
(72) ספר-המנהגים עמ' 70, מסידור אדמוה"ז ועוד.
(73) בלוח כולל-חב"ד הלשון: "תיכף אחר השקיעה". וע"ע.
(74) ספר-המנהגים.
(75) ספר-המנהגים. שערי הל' ומנהג או"ח ח"ב ס'י רפ. לוח כולל-חב"ד.

עורכים מגביית של צדקה, וזה הזמן המתאים להשלים את מגביית הצדקה של כל חודש כסלו⁵⁸, ובפרט ב'זאת חנוכה'⁵⁹.
בעניין המגביית לצדקה בימי סגולה, הודיע הרבי פעמים רבות, שעל כל אחד ואחד להתעורר ולנדב כדבעי מעצמו, גם בלא שזיכירוהו על כך⁶⁰.
תפילת שחרית:
נוהגים להדליק נר חנוכה בבית-הכנסת (מקומם כבליל אמש) בלי ברכה, לפחות עד אחר התפילה⁶¹. גם כעת מדליקים על-ידי שמש⁶².
בחנוכה יורד האָבל לפני התיבה, חוץ מאמירת הלל⁶³ [אך משאירים נרות בעמוד הש"ץ⁶⁴]. לאחר הלל חוזר האָבל לעמוד, לאמירת חצי קדיש⁶⁵. אין לדלג לכתחילה 'ועל הניסים' כדי להספיק לענות 'קדושה' ו'מודים'⁶⁶.
אחרי חזרת הש"ץ: הלל שלם (כל ימי החנוכה), חצי קדיש. שלושה עולים לתורה (בפרשת נשא, במדבר ז, א'יז): כהן – ויהי ביום כלות משה... לחנוכה המזבח"; לוי – עד "מלאה קטורת"; ישראל – עד "נחשון בן עמינדב". מכסים את ספר-התורה ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה. וממשיכים כסדר: אשרי, ובא לציון, קדיש תתקבל, בית יעקב⁶⁶ וכו' עד סיום התפילה.
אין מתענים בחנוכה, אפילו חתן ביום חופתו⁶⁷.

יום שני

כ"ו כסלו, ב' דחנוכה

הדלקת נר שני (יום ראשון בערב):

(58) 'התוועדות' תשמ"ו חלק ב' עמ' 204 ועמ' 215.
(59) לקו"ש ח"ה עמ' 444.
(60) 'התוועדות' תשמ"ה ח"א עמ' 652, ח"ב עמ' 1169, ח"ג עמ' 1537 ועוד.
(61) פרמ"ג ס'י תרע"ה בא"ס ק"ד.
(62) ראה טעמים לזה ב'שערי הלכה ומנהג' שם עמ' רעו.
(63) ספר-המנהגים עמ' 8.
(64) ראה בס' 'משבחי רבי' עמ' 48, שהרבי אמר להרה"ח רי"ל שי' גרונר: "בכל פעם כשמתפללים – גם כשאין הש"ץ 'חיוב' – צריכים הנרות לדלוק!" (ומשמע שמדליקין את כל חמשת הנרות, וכנהוג).
(65) מכיוון שהוא סיום לתפילת שמו"ע, שו"ע אדמוה"ז ס'י נה ס"ד.
(66) סידור אדמוה"ז אחרי הלל. וראה שער הכולל פ"א סכ"ג.
(67) שו"ע ורמ"א ס'י תקע"ג. הוספות לשו"ע אדמוה"ז ס'י תרע"ה. לוח כולל-חב"ד.

אזי השריטה אינה אלא במקום שנעשתה בלבד, וגם אינה גורמת נזק. אבל כאשר עושים שריטה בגרעין שעומדים לנטוע, יתכן שמשריטה אחת יצמח אילן בעל-מום.

וכן הוא בעניין החינוך:

אדם בשנות העמידה, שכבר עבר מחצית דרכו בחיים, ונדמה לו שהוא מוכרח להסכים על פשרות – הרי הפגיעה היא למשך שנים אחדות בלבד. ארבעים שנה חי הוא ללא פשרות, ואם ישל ויעשה פשרה לשנה אחת, יכולות הארבעים שנה הקודמות שמאחוריו ליתן לו כוח שישכח מיד מהפשרה, ויעמוד ביהדות שלימה.

אבל כאשר מדובר אודות הדור הצעיר, ואותם רוצים לחנך על פשרות – נוטלים מהם את החום והקנאות ליהדות על כל ימי חייהם. בגלל השריטה והחיסרון שעושים בנשמתם בצעירותם, עלול אחר-כך לגדול יהודי בעל-מום רחמנא ליצלן!

הן אמת ש"אף-על-פי שחטא ישראל הוא", אבל, מאמר זה קאי גם על יהודי כזה שעליו נאמר "יערך ה' ביום הזה", ומזלו הוא ש"היום הזה אתה עכור ו)אי אתה עכור לעולם הבא". אבל אנו צריכים דור צעיר בעולם הזה, יהודים חיים ובריאים ברוחניות, וממילא יהודים חיים ובריאים גם בגשמיות, ועל-ידי זה יוכלו לכבוש את העולם הזה לא רק לעצמם, שחלקם בעולם יהיה מקדש להקב"ה, אלא גם בשביל דור הביניים והדור המבוגר.

ד. ישנם פרטים כאלה שנראה לכאורה שאינם נוגעים כליכך ואינם אלא חוט השערה.

אבל, ייתכן שזהו חוט השערה שעליו איתא בגמרא⁹ שממנו צומחת כל מציאותו של היצר הרע – "רשעים נדמה להם כחוט השערה":

כיצד ייתכן שיהודי יהיה רשע, רחמנא ליצלן? יהודי רוצה לקיים את רצונו של הקב"ה¹⁰, ואיך ייתכן שיעשה פעולות נגד הקב"ה עד שיקרא

6) סנהדרין מד, רע"א.

7) יהושע ז, כה.

8) שם מגב, (במשנה).

9) סוכה נב, א.

10) ראה רמב"ם הל' גירושין ספ"ב.

"רשע"?

אלא הסיבה לכך היא מפני ש"נדמה להם כחוט השערה", נדמה לו שזהו דבר פעוט חסר ערך ("א קלייניקייט"), ולפעמים ייתכן שזהו אמנם דבר פעוט, אבל במעמדו ומצבו, יכול גם דבר פעוט זה להכריע – שיהיה צדיק שייכתב וייחתם לחיי עולם, או רחמנא ליצלן רשע, שעליו אומר הכתוב "לדיראון עולם"¹¹. וכל זה – בגלל "חוט השערה" זה.

ואם אין לו די תוקף ודי שכל להבחין אם זהו הפרט שבו תלויה כל מהותו – הנה בזמנים אלה שהאמת הולכת ומתבררת יותר ויותר, ישנה ההבחנה מהצד שכנגד:

כאשר רואים שהצד שכנגד עומד בתוקף כזה שמוכן להפסיד סכומי כסף במיליונים, להפסיד כמה וכמה אנשים, להפסיד תמיכה מכל הצדדים, רק כדי שלא לוותר על איזה פרט – דבר שאינו מובן לגמרי בשכל – הרי זו הבחנה והוראה עבורנו, שאסור לוותר אפילו על פרט זה שרוצים להשלוח אותנו שאינו אלא פרט קטן בלבד, כיוון שזהו "ערקתא דמסאני" בשעת גזירת השמד, וזהו "חוט השערה" שבו תלוי אם בהמשך הזמן ישאר ביהדותו¹².

11) דניאל יב, וראה ר"ה טז, סע"ב.

12) ובעניין זה צריכה להיות ההנהגה כמו בעת מלחמה:

ובהקדם מה שמצינו במלחמת החשמונאים בחנוכה – שאף שהיתה מלחמה ניסית, מ"מ, לא היה זה באופן שלא היה צורך כלל בלוחמים שיצאו למלחמה; לוחמים היו, אלא שהיו "מעטים" – בכמות – לגבי מספר הלוחמים במחנה שלחם נגדם, וכמו כן היו "חלשים" – בגבורה גשמית – לגבי גבורתם של הלוחמים במחנה שלחם נגדם. אבל תמורת זה, היו הם "נוסקי תורתך", ואת התורה לקחו עמהם גם בצאתם למלחמה.

וסדר המלחמה הוא – שכאשר המלחמה נעשית קשה יותר, אזי צריכים להתגבר עוד יותר:

כאשר המלחמה נגד יהדות, תורה ומצוות, נעשית קשה יותר – הרי לא זו בלבד שאין לוותר ולהסכים ל"פשרה", אלא אדרבה, יש להתחזק יותר ולהלחם במסירת נפש אפילו על פרטים כאלו שבשעת שלום אולי לא היו לוחמים עליהם.

ובפרט כאשר מדובר אודות עניינים של חינוך, שבו תלוי כללות ההנהגה על כל משך החיים, "גם כי יזקין" – הרי אפילו אם בשנים כתיקונם, בשנות של שלום, כאשר הצד שכנגד לא ניהל "מלחמה מרה" על כל הקדוש לנו, לא היו פרטים אלו חשובים כל כך כדי להקדיש להם שימת לב מיוחדת – שונה

כנגד הנרות, וגם ביום הראשון והשמיני³⁰.

* בימי החנוכה צריכה להיות הוספה מיוחדת גם בלימוד התורה. כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע היה יושב אחרי הדלקת נר חנוכה בסמיכות לנרות, ולומד תורה³⁹.

* יש אומרים שיש לאכול בחנוכה מאכלי חלב וגבינה, זכר לנס שהיה על-ידי יהודית, בתו של יוחנן כהן גדול⁴⁰.

* מנהג ישראל (תורה היא) לאכול מאכלים שעשויים בשמן, לזכר נס השמן⁴¹.

התנועות:

מלבד ההתנועות עם בני הבית והקרובים ביותר (כנהוג אצל רבותינו נשיאינו⁴²), כדאי ונכון שבמשך ימי חנוכה [בכל יום ויום⁴³] יערכו בכל מקום ומקום – בחוג המשפחה, וכן בבתי-ספר, מקומות עבודה וכו', לפי תנאי המקום והזמן – התנועות ומסיבות של שמחה בענייני דיומא⁴⁴, הן לאנשים, הן לנשים והן לטף, בנים ובנות⁴⁵. ולספר בהן אודות נס חנוכה והלקחים שיש ללמוד ממנו. תחילה לערוך מסיבה כללית לכל הסוגים, בהשתתפות המשפיע, הרב וכיו"ב, ואחר-כך מסיבה פרטית לכל סוג בנפרד, במירב המקומות, כדי שיוכלו הכול להשתתף. וכן בקשר לילדים⁴⁶.

ר"ל ש' גורנר, וגם בלוח כולל-חב"ד כתב זאת רק לנשים), ניתן לכל היותר לדייק שהרבי לא שלל מנהג זה (אלא הרוצים להחמיר על עצמם), אבל לא שעשהו "הוראה לרבים".

39) 'התנועות' תשמ"ב ח"ב עמ' 599 ועמ' 618. ובשיחת מוצאי זאת חנוכה תשל"ה ס"ט (מוגה, שיחות-קודש תשל"ה ח"א עמ' 284), שמיד לאחר ההמתנה ע"י הנרות ישב ללמוד שיעור גמרא.

40) הוספות לשר"ע אדמו"ר ס' תר"ע ס"ג, מהרמ"א שם.

41) סה"ש תשנ"ב ח"א עמ' 196 הערה 26.

42) היום-יום, כח כסלו. וביאר הרב, שזה צ"ל לא בדרך אגב, כדי 'לצאת ידי חובתו', אלא בהתלבשות ובהכנה מקודם ובסבר-פנים יפות, שאז יתקבלו דבריו (שיחות-קודש תשי"ח עמ' קלא).

43) לקו"ש כרך כה עמ' 401. וראה התנועות תשמ"ז ח"ב עמ' 186 ואילך, ש'שמחה פורצת גדר' של חושך העולם, עיי"ש.

44) לנהוג כ'מהדרין מן המהדרין' גם בענין זה, וכמנהג שהביא הרמ"א (ס' תר"ע ס"ב) לומר שירות ותשבחות בסעודות שמרבים בהם (סה"ש תשמ"ט ח"א עמ' 122), כדעת הרמב"ם שימי חנוכה הם 'ימי שמחה והלל' (סה"ש תשנ"ב ח"א עמ' 207).

45) "ולהעיר, שענין זה שייך גם למנהג נתינת דמי חנוכה: (א) נתינת דמי חנוכה פועלת שמחה. (ב) כשמודיעים על חלוקת דמי חנוכה – מתקבצים רבים, וכשמוסיפים בדמי חנוכה, נוספים עליהם" (סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 165 הערה 105).

46) ע"פ שיחת ש"פ וישב תשל"ג ס"ב (בלתי מוגה – שיחות קודש

דמי חנוכה⁴⁷:

הרבי הורה להשתדל לתת מעות-חנוכה לילדים [בנים ובנות⁴⁸, הן קטנים והן גדולים⁴⁹]. וכן היה אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע נותן לבנותיו, גם אחרי הנישואין, וגם לחתניו⁵⁰] על-כל-פנים פעמיים במשך ימי חנוכה, ומה טוב – גם בכל יום, חוץ מבשבת והוספה מיוחדת – כפליים, או ג' פעמים ככה – בליל הרביעי או החמישי⁵¹.

הנשואים – יבקשו האיש מהאישה, והאישה מהאיש⁵². אלה שלא קיימו מנהג זה בשלמות, ישתדלו להשלים בימים הסמוכים לחנוכה, וכל המקדים הרי זה משובח⁴⁹.

יש לחלק דמי-חנוכה לכל התלמידים, ואפילו למי שספק אם הוא בגדר תלמיד – ולו על-שם העתיד. ואולי זה גופא יסייע שיתקרו בהקדם⁵³.

חינוך: מנהג ישראל⁵⁴ לשחק ב'סביבון', וידוע מנהג בני-ישראל לכתוב על ה'סביבון' את האותיות נ-ג-ה-ש, ראשי-תבות: "נס גדול היה שם"⁵⁵.

צדקה:

נוהגים להרבות בצדקה בימי חנוכה⁵⁶, ו"אנו מחוייבים בימי חנוכה... גמ"ח במזון וגוף"⁵⁷.

תשל"ג ח"א עמ' 209) ושיחת ש"פ וישב תשל"ז ס"א (כנ"ל – שיחות-קודש תשל"ז ח"א עמ' 358).

47) תוכנם – [לא לשמחם בלבד, אלא] ענין החינוך, מתן 'פרס', כ'מיקדמה' לעודדם שיוסיפו יותר בלימוד התורה ('התנועות' תשמ"ח ח"ב עמ' 65); להראות שגם הממון נהפך לרוחניות על-ידי שמשמש לעניינים כשרים ובפרט לענייני קדושה (לקו"ש ח"י עמ' 290); ובמיוחד – להנכסם להרבות בצדקה ('התנועות' תשמ"ט ח"ב עמ' 63).

48) סה"ש תש"נ ח"א עמ' 210.

49) שם, עמ' 199.

50) סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 163, נדפס גם ב'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב ס' רפג.

51) כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע נתן גם לנכדו, שיחת נר ה' חנוכה תשל"ל (בלתי מוגה) בסופה.

52) לקיים מנהג כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, המובא בהיום-יום, כח כסלו – סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 163, וסה"ש תש"נ ח"א עמ' 194. 'שערי הלכה ומנהג' שם.

53) 'התנועות' תשמ"ז ח"ב עמ' 132.

54) אג"ק כרך כא עמ' קצה, וראה קובץ 'היכל מנחם' ח"ב עמ' קצה, גם בבית רבותינו נשיאינו – 'התנועות' תשמ"ז ח"ב עמ' 185.

55) ראה בני-יששכר מאמרי חודש כסלו-טבת מאמר ב' (מו,ב). סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 360 הערה 32.

56) ספר-המנהגים, עיי"ש בהערה, ובלקו"ש ח"ה עמ' 443 בהערות.

57) פריימגדים, הובא ונתבאר בלקו"ש הנ"ל.

למעלה²³ מן הנרות²⁴.

"קרה וצריך היה לטלטל את המנורה טפח וטפחיים לקרבה לאדמו"ר כדי שיוכל להדליק הנרות, ואחר-כך היו מעמידים אותה במקומה. ובכל זאת בירך בעצמו והדליק"²⁵.

אין מדליקים נר חנוכה מנר חנוכה אחר, אלא מהשמש או מנר של חול²⁶.

מנהג רבותינו נשיאינו שהיו מדליקים נר חנוכה על פתח אחד החדרים ולא על החלון²⁷, משמאל הנכנס, דהיינו מול המזווה, לקיים "כדי שתהא מזווה מימין ונר חנוכה משמאל, ונמצא שהוא מסובב במצוות"²⁸.

צריך להדליק את הנרות בבית שבו האדם אוכל בקביעות, ויש להעדיף את מקום האכילה על מקום השינה. ההולך לאכול באקראי בבית חברו, צריך לחזור לביתו ולהדליק שם²⁹.

מניחים את החנוכייה סמוך לעובי מזוזת הפתח, בחלל פתח החדר, ואין מדייקים אם הנרות מונחים ממזרח למערב או מצפון לדרום³⁰.

כדאי ונכון שהילדים ידליקו נר חנוכה בפתח חדרם הפרטי [אם תנאי המקום וכללי הבטיחות מאפשרים זאת], ויש בזה גם מעין חינוך 'מקדש'

23) חשוב שהשלהבת תהיה למעלה מזו של שאר הנרות. ראה משנה ברורה סי' תרע"ב.

24) ספר המנהגים, שו"ע סי' תרע"ג ס"א בהג"ה ונו"כ. רבים מאנ"ש אינם מקפידים שיהיה השמש דווקא "ממעל", ומניחים אותו בצד, בנפרד (על גבי פמוט וכדומה, ויש מניחים משמאל למנורה) ו"א שכך נהגו רבותינו.

25) ספר המנהגים שם. ומשמע, שלדעת הרבי טילטול טפח מהווה הוזה (כי בשו"ת שצויינה שם לא הוגדר המרחק כלל!). וע' 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב ס"ע רי. ח"מ סי' קצח ס"ב.

26) שו"ע סי' תרע"ד ס"א בהג"ה.

27) לקו"ש ח"ה עמ' 456, ועיי"ש.

28) סי' תרע"א ס"ז, לבוש וט"ז שם.

29) רמ"א סי' תרע"ז ס"א, ט"ז ומ"א שם. בעניין פנימיות של ישיבות ומוסדות חינוך, בס' 'חובת הדר' (עמ' קו) כתב שהתלמידים כבני בית וחובתם מדינת בחדר האוכל, ואם ירצו – יכוונו שלא לצאת בהדלקה שבחדר האוכל ואז ידליקו בברכה בחדר השינה. ובשו"ת אגרות-משה (או"ח ח"ד סי' ע' אונ"ג ו"ד ח"ג סי' יד אות ה) ומנחת יצחק (ח"ו סי' מח) כתבו שמן הדין עליהם להדליק בחדר השינה כיוון שרק הוא מיוחד לכל אחד מהם. ועליהם להסדיר תור לשמירה מפני סכנת דליקה ח"ו.

30) ספר המנהגים.

מעט' שלהם בחנוכה³¹.

הנרות יעמדו בשורה ישרה ולא בעיגול. כמו-כן לא יהיה נר יוצא ונר נכנס, ולא אחד גבוה ואחד נמוך (הקובע לעניין זה הוא גובה השלהבת).

חייב להיות הפסק בין נר לנר, כדי שלא יתקרבו השלהבות זו לזו וייראו כמדורה. כמו-כן יש להרחיק את החנוכיות של בני הבית זו מזו, כדי שיהיה היכר לכל אחת מהן לחוד³².

מדליקים כשהחנוכייה מונחת במקומה, ומשאירים אותה במקומה כל משך הזמן שעליה לדלוק³³.

התחלת ההדלקה היא לאחר סיום כל הברכות. מדליקים בשמן זית, וה'שמש' הוא נר שעווה³⁴. מתחילים להניח את הנרות בקצה הימני של המנורה³⁵. ומוסיפים ומדליקים בכל יום מהנר הנוסף – משמאל לימין.

אמירת 'הנרות הללו' – לאחר גמר כל ההדלקה³⁶. מתעכבים סמוך לנרות כחצי שעה³⁶.

מדליקים שידלקו הנרות חמישים דקות לכל הפחות³⁷. נר שכבה בתוך שיעור זמן דליקתו – חוזרים ומדליקים אותו, בלי ברכה³⁸. אחר שיעור זה – רשאים לטלטל את החנוכייה גם אם הנרות עדיין דולקים³⁹.

אחר שיעור זה – רשאים לעשות מלאכה³⁸ שלא

31) סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 162. וכיוון שמדובר בבית אחד, מדליק בעלי-הבית במקום המרכזי, והילדים רשאים להדליק בחדרם, בקל-וחומר מהאמור בהערה 29.

32) דרכי-משה והג"ה סי' תרע"א ס"ד ובאחרונים, וראה אנציקלופדיה תלמודית ערך 'חנוכה' עמ' שלו.

33) שו"ע תרע"ה ס"א, ובמשנ"ב ס"ק ו.

34) ספר המנהגים, 'שערי הלכה ומנהג' שם, ועיי"ש הטעם.

35) ספר המנהגים מסידור אדמו"ר, ושם נסמנו מקורות נוספים.

36) ספר המנהגים שם, ע"פ האחרונים סי' תרע"ב ס"ב. וכדלהלן – יש לעסוק באותה שעה יחד עם בני ביתו בתורה או בשמחה של מצווה.

37) ספר המנהגים שם, ועיי"ש הטעם. ולמעשה, מדייקים בזה בלא פלוג גם כשמדליקים אחר צאת-הכוכבים, כגון במוצ"ק או כשמדליקים באיחור.

38) מהלשון בספר המנהגים "עושים מלאכה" (ולא "עושות" או "הנשים עושות") משמע לכאורה שלפני שיעור זה גם האנשים אינם עושים מלאכה, עיין סי' חסידים סי' קכ"א וסי' מהר"ל עמ' תט. אבל ראה בהשלמה לשו"ע רבנו סי' עת"ר סו"ס ד שהבין שזו רק משמעות, וכשאר הפוסקים שהביא זאת, גם הוא תלה זאת במנהג בפועל. וכיוון שלא ידוע שנהגו בזה רבותינו ואנ"ש בעצמם (הרה"ח

ה. הוכחה נוספת עד כמה נוגע "חוט השערה" – רואים מזה שכל צרה שאליה הגענו התחילה מיותרים ופשרות:

אמרו חז"ל¹³ "כל המחניף לחבירו (וגירסת העיני-יעקב: לרשע) סוף נופל בידו".

ואכן ראינו בשנים האחרונות, שכל אלה שלפני שנים הסכימו על פשרות, וחשכו שעלידי זה יכבשו את הדור הצעיר לקרבו ליהדות (בחושבם שאלה שכבר נמצאים במחנה הדתי יישארו

בשלימותם) – רואים בעליל שלא זו בלבד שאיבדו את הנוער שרצו להוליכם בדרך של פשרות, אלא עוד זאת, שהחדירו חלישות גם אצל הנוער שהיה תחת השפעתם והיו שלמים ביהדותם. ואילו אלה שלפני עשר, חמש-עשרה או עשרים שנה, הלכו בשיטה שאסור לוותר על שום פרט, ובפרט בחינוך – הם הצליחו¹⁴.

1. ותוספת כוח בחינוך הכשר – נותנים כל אלה שמתעסקים בחינוך הכשר בגופם ובנשמתם, וכל אלה שמסייעים בזה בממונם.

אף-על-פי שבאים אליו ואומרים לו: שמע נא, מדוע הנך מתעקש לתת הכסף לישיבה שתחנך "בטלנים", אנשים שאין להם שייכות להוויות עולם הזה; פלוני יגדל זקן, ופלוני ילבש קפוטה, ואתה תהיה הגורם לחנך אנשים שבצאתם לעולם לא ידעו איך להתנהג ("ווי אָ קער טאַן זיך") –

ואף-על-פי-כן יש בו תוקף שלא להתפעל, ואדרבה, מזה גופא לומד הוראה, שהעובדה

הדבר כשנמצאים ב"שעת חירום", שמנסים לרכוש את לבו של הדור הצעיר ע"י תחבולות שונות ומשונות, אזי חוב קדוש שלא לוותר אפילו על חוט השערה (מרשימה בלתי מוגה).

13) סוטה מא, סע"ב.

14) ראה גם מכתב ימי הסליחות ש"ז (אג"ק ח"ט ע' שכח).

שמפעילים עליו לחץ כלי-כך ורוצים לנתק אותו מכך, מוכיחה שדווקא כאן מונחת האמת, ודווקא כאן מונחת ההצלה של עם ישראל, ובמילא, לא זו בלבד שאינו מקטין את עבודתו עבור חינוך הכשר בנשמתו או בגופו או בממונו, או בשלושתן יחד, אלא אדרבה, מכאן ולהבא עוסק בזה בתוקף גדול יותר.

ועניין זה מוסיף תוקף וחוזק להדור הצעיר גופא:

יישר כוח לאלה שלומדים עם התלמידים ואינם מתפעלים

מכל הניסיונות וממשיכים בדרך חינוך זו, וכן לעסקני

החינוך, שאינם חוסכים מנשמתם, מגופם ומממונם

כאשר שואלים אותם שאלה: גם החברים שלכם מקבלים חינוך יהודי, אבל, ללא קנאות, וללא דקדוקים, מהו אפוא ההכרח שאתם צריכים להיות ה"מהדרים"?

מראים הם: הנה ישנו סוחר שסבור כמנונו, גביר שסבור כמנונו, רב שסבור כמנונו, זוג זקנים שסבור כמנונו, וזה נותן להם את התוקף לעמוד בניסיונות שבד' אמותיהם.

והיישר-כוח – מגיע לאלה שלומדים עם התלמידים ואינם מתפעלים מכל הניסיונות וממשיכים בדרך חינוך זו, וכן לעסקני החינוך, שאינם חוסכים מנשמתם, מגופם ומממונם, ונותנים כפי יכולתם, ובמשך הזמן יתנו מסתמא יותר מכפי יכולתם – ובלבד להחזיק את החינוך על טהרת הקודש ביראת-שמים טהורה.

2. וכאשר נעמדים בדרך של "חנוך לנער על-פי דרכו"¹⁴ ללא פשרות, כפי ההוראה שניתנה בחנוכה, שלא היו מעוניינים אפילו ב"קולות" המבוססים על שולחן-ערוך, באומרם, רוצים אנו "נס", כיוון שרצוננו במקדש טהור, מנורה טהורה ושמן טהור, ובמילא יהיה גם האור באופן כזה, הנה כשם שבימים ההם עזר הקב"ה שבמשך זמן קצר נעשה "מסרת כו' ביד עוסקי תורתך",

בבית הרב לא היתה ההדלקה ברוב עם, ואדרבה¹⁷.

בימינו מחנכים את הבנים להדליק נרות חנוכה מגיל רך ביותר¹⁸.

הנהגת בית הרב שהנשים והבנות (בכל גיל) לא הדליקו נרות חנוכה, אלא יצאו בזה על-ידי אביהן, ואחר כך – בעליהן¹⁹.

כאשר כ"ק אדמו"ר מהורש"ב היה עוזב את ביתו לפני חנוכה, היה מצווה לזוגתו הרבנית שתדליק את החנוכייה בעצמה (אף שאת הברכות היתה שומעת מאחד הגברים)²⁰.

מעמידים את החנוכייה על כיסא, מעל שלושה טפחים (24 ס"מ) – ואין מדייקים שיהיה למעלה משבעה טפחים או סמוך לשלושה טפחים²¹, אך לא מעל עשרה טפחים (80 ס"מ)²². השמש' קצת

"כדי להוסיף בהתעוררות דנר חנוכה, כדאי שתהיה מנורה דלוקה בבית-הכנסת (שכולם מתכנסים שם) במשך כל המעתי-לעת, אם אין חשש כלל שישחקו התינוקות"¹⁰.

"מהנכון להחזיר עטרה ליושנה – לצייר את מגורת המשכן והמקדש כשקניה באלכסון, כדעת רש"י והרמב"ם, ועל-פי-יזה יש מקום לומר שגם החנוכיית¹¹ כדאי לעשות קניהן באלכסון. ולמה לשנות בגוף המנורה שקניה היו ביושר ולא כחצי עיגול"¹².

* יש לזכור להדליק נר-חנוכה גם במקומות ציבוריים בברכה, כפי שהנהיג הרבי, ובימים הבאים יש לעשות זאת אחרי פלג המנחה¹³. הדלקה בבית:

* הסדר בבית: הבדלה, נר חנוכה, ויתן לך¹⁴. "הציווי 'זה אלי ואנוהו – התנאה לפניו במצוות'¹⁵, כולל בנוגע לחנוכה – מגורת חנוכה נאה¹⁶.

המקדש ואת הסביבה כולה לא רק ב"נר מצווה"¹⁷ בלבד, אלא גם בנר טהור בתכלית וקדוש בתכלית, ועניין זה ימשיך שכינתו יתברך בתחתונים ממש, כך שעולם-הזה – שהיה עד עתה חומרי, או לכל הפחות גשמי¹⁸ – יהיה בית-המקדש לשכינתו יתברך.

(קטעים משיחת אור ליום ו' ג' ד' דתנוכה ה'תשי"ד – בלתי מוגה. תורת מנחם תשי"ד כרך י' עמ' 288-293)

והיננו את בית-המקדש עם נרות כאלה שמאירים לנו עד היום הזה, שאפילו "משתשקע החמה"¹⁵, כאשר בחוץ הולך ומחשיך, מאירים בתי בני-ישראל, "מוסיף והולך"¹⁵, שבכל לילה נעשה האור גדול יותר –

אזי כמו "שעשה ניסים לאבותינו בימים ההם", כן גם "בזמן הזה", יכולים אנו להיות בטוחים שבמהרה בימינו נזכה שירד ויתגלה מקדש טהור, שבנוי למעלה¹⁶ – צריכים רק להכין מקום ראוי להעמידו – וילדי-ישראל, יחד עם בני-ישראל מדור הביניים והדור המבוגר, יאירו את בית-

17) משלי ו, כג. וראה פירש"י שבת כג, ב.
18) ראה סה"מ קונטרסים ח"א רלז, א. ועוד.

15) שבת כא, ב.
16) ראה פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.

ולהעיר שהרבי היה מדליק במנורה פשוטה דווקא. (17) ראה לקוטי-שיחות ח"ב עמ' 483, ועוד.

(18) כך הנהיג הרבי בשנים האחרונות, ראה 'שבח המועדים' (תשנ"ג) עמ' 101, 'התקשרות' גיליון ח"י עמ' 14, הע' 11, וש"נ. ומשתדלים לחנכם עם כל ההידורים (ע' לקו"ש ח"ב עמ' 251).

(19) ספר-המנהגים, עיי"ש. לקו"ש חלק ל' עמ' 312. ועל-אף האמור ב'שלשלת היחס' שבראש ס' 'היום יום' מהדורת תשנ"ה עמ' 34, על שנת תשמ"ח (מוגה), שהרבי "מעורר שכל ילד/ה ידליק נרות חנוכה בפתח חדרו", והכוונה להנדפס ב"משיחות ש"פ וישב, כ"א כסלו" ס"י (סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 162), הנה הרבי נשאל על כך כמה שאלות, ומהן: "האם גם הבנות צריכות להדליק?", והשיב: "יש לעיין ולבדוק בכל מקום לגופו של עניין את התוצאות בפועל, באיזה אופן יוסיפו בחינוך" (שיחת כ"ד כסלו בעת ה'יחידות' לאורחים ס"ו, התוועדות תשמ"ח ח"ב עמ' 91, בלתי מוגה). ולמעשה המשיך הרבי לציין את 'מנהג בית הרב' שהבנות אינן מדליקות, גם בשנים הבאות – בסה"ש תש"נ ח"א עמ' 194 הערה 84. וכן בסה"ש תנש"א ח"א עמ' 165 הערה 110. וראה שיחות קודש תשל"ה ח"א עמ' 34. ראה גם אנציקלופדיה תלמודית ערך 'חנוכה', כרך טז עמ' רמח ו' רנב, ובהמצויין שם.

(20) לקוטי-שיחות חלק ל' שם. ועיין במשנה-ברורה ס' תרע"ה ס"ק ט.

לכאורה צ"ע, ע"פ אדמו"ר (קו"א ס' ערב ס"ק ב, ובכ"מ), שהידוע לברך – לא יתן לאחר לברך עבורו. ואולי הו"ע פרטי שלה, שלא רצתה לברך במקום בעלה, וא"כ פרט זה אינו הוראה לאחרות. (21) ספר-המנהגים.

לעניין ג' טפחים ועשרים אמה – נחשב הגובה לפי השלשהבת, ולעניין עשרה טפחים – לפי בסיס הנרות, ובכל אופן, לא לפי בסיס החנוכייה (ראה שו"ת מנחת-יצחק ח"ו ס' אות ב' וש"נ). (22) שו"ע ס' תרע"א ס"ו.

(10) סה"ש תש"נ ח"א עמ' 193 הערה 81, נדפס גם בשערי-הל' ומנהג או"ח ח"ב ס' רפ (וראה ד"מ תער"ב סוף ס"ק א. אנציקלופדיה תלמודית כרך טז, ערך 'חנוכה', ציון 139. ואולי משום כך נפוץ להדליק בבית-הכנסת, וכן נוהגין בבית-חיינו, בנרות הרגילים, הדולקים זמן רב, ולא בשמן).

(11) כמדומה, זהו שימוש נדיר של הרבי (בשיחה מוגהת) במילה מחודשת זו.

(12) לקוטי-שיחות חכ"א עמ' 169 והערה 44 [וראה 'התקשרות' גיליון ח"י עמ' 11, שהורה הרבי לצא"ח שבלי-ברירה ניתן לוותר בעניין צורת המנורה (על מטבעות), כיוון שכמה מגדולי ישראל עוד בימי הרמב"ם חלקו עליו בזה, משא"כ בצירוף הלוחות מרובעות שמפורש בש"ס]. והמדובר כשעושים את החנוכייה קנים בדוגמת המנורה, ובפרט בהדלקות פומביות, אבל אין קפידא לעשות בצורה זו דווקא, ואדרבה רבים מהחסידיים בדורות שעברו נהגו להדליק בחנוכייה ללא קנים [עם דופן, ראה לקו"ש ח"ה עמ' 456, ואולי נובע הדבר ממה שהיו מדייקים את הנרות בכותל עצמו ללא חנוכייה, כמבואר בסידור אדמו"ר¹], ואף בס' ימי בראשית עמ' 50 נדפס צילום מכ"ק אדמו"ר מהור"צ, שהדליק בחנוכה תש"י בחנוכייה כזאת. אף הרבי, כשהיה לפעמים בספרייה (וי"א שכך נהג גם בביתו) הדליק בחנוכייה פשוטה, ללא קנים וללא דופן. והיו פעמים שהדליק בחנוכייה ללא דופן עם קנים מרובעים, והשמש באמצע בין הנרות.

(13) ראה להלן הערה 70.
(14) ספר-המנהגים.

(15) בלקוטי-שיחות ח"א עמ' 241 הוכיח שלפי אדמו"ר לימוד זה הוא מן התורה.

(16) סה"ש תש"נ ח"א עמ' 207 [אף שא"צ כלי, ראה סידור אדמו"ר², ולקוטי-שיחות ח"ה עמ' 445]. וראה א"ר וברכ"י ס' תרע"ג ס"ג.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 276 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 140 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת וישב

כ"ד בכסלו – מברכים החודש טבת

אמירת תהילים בציבור בהשכמה. אחר־כך, במשך כשעה, לימוד מאמר חסידות. המולד: יום חמישי, בשעה 4 אחה"צ, 9 דקות ו-11 חלקים. מברכים החודש: ראש־חודש טבת, ביום השישי. אין אומרים 'אב הרחמים'. יום התוועדות. התוועדות – בבית הכנסת. בתפילת מנחה אין אומרים 'צדקתך'.

יום ראשון

כ"ה בכסלו – א' דחנוכה

מוצאי שבת קודש:

אין מאחרים את תפילת ערבית ככל מוצאי שבת קודש.¹

אין מפסיקים לפני שמונה־עשרה כדי להכריז 'ועל הניסים'.² מי ששכח לאומרה, אם נזכר קודם "ה" של סיום הברכה, חוזר ומתחיל 'ועל הניסים', ואם כבר אמר "ה" – אינו חוזר.³ בברכת המזון, אם נזכר קודם "ה" של סיום הברכה, חוזר ומתחיל 'ועל הניסים', ואם כבר אמר "ה" – אינו חוזר, אך כשיגיע לפני 'הרחמן הוא יזכנו',⁴ יאמר: "הרחמן

(1) לוח כולל־חב"ד.

(2) ונהגו לסמן זאת בטפיחה על השולחן, כמו ב'עלה יבוא' ו'טל ומטר'.

(3) ובט"ו ס' תרפ"ב ס"ק ג' וא"ר שם ס"ק ב' כתבו שכל־שכן שמי ששכח בתפילה יאמר קודם יהיו לרצון האחרון 'יהי רצון מלפניך שתעשה לנו ניסים ונפלאות כמו שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה. בימי מתתיהו...'.¹

(4) סידור עי"ב (בהוצאת אשכול ח"א עמ' תסה), שלחן שלמה וערוך השלחן ס' תרפ"ב ס"ג (וכ"מ ביד אפרים וכו' שבהערה הבאה), וכ"כ בקצות השלחן ס' מזו בבדי השלחן ס"ק יח' כ'מנהג העולם. וסיים 'ומסידור הנוסח שאומרים תחילה 'ונאמר אמן', משמע ששם הוא

'ופרצת' יביא את המשיח

משיח יפרוץ את גדר העולם

אודות עניינו של משיח איתא במדרש על הפסוק (בפרשת השבוע, פרשת וישב) "מה פרצת עליך פרץ", "זה רבה על כל הפריצים ממך יעמוד (משיח, שנאמר בו) עלה הפורץ לפניו וגו'". והיינו, שכל מלך נקרא בשם "פרץ", על שם ש"מלך פורץ גדר", ומלך המשיח הוא "רבה על כל הפריצים", שיהיה מלך על כל המלכים שהיו לפניו.

והעניין בזה: ענינו של "פרץ" הוא – כפשטות לשון הכתוב: "מה פרצת עליך פרץ" – שהנהגתו אינה כפי מנהג העולם.

וזהו גם עניין ימות המשיח:

החידוש דימות המשיח הוא – פריצת גדרו של עולם, והיינו, שאין זה כמו המעמד ומצב ד'גן עדן" שאינו שייך כלל לעולם כפי שהוא עם כל המדידות וההגבלות, אלא באופן של חיבור שני הפכים, היינו, שדווקא במקום שיש בו הגבלה של ד' קצוות, ד' רוחות, "ימה וקדמה וצפונה ונגבה" – נעשה עניין של "ופרצת".

וזהו גם החידוש של משיח – שבהיותו אדם בעולם הזה (כמו שכתב הרמב"ם) יפעל בעולם את הסדרים של ימות המשיח באופן של פריצת גדריו העולם, ולכן נאמר עליו "עלה הפורץ לפניו".

והנה, תכלית השלימות של ימות המשיח "תלוי במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות". ומזה מובן, שבמשך זמן הגלות צריך להיות גם אופן העבודה של משיח, שנקודתו היא פריצת גדריו העולם.

[...] וכאשר פועלים פריצת גדר בכל ג' העמודים שעליהם העולם עומד – הנה בדרך ממילא נשתנה ונפרץ גדרו של העולם שעומד על ג' עמודים אלו.

וכאשר ישנה עבודה זו במשך זמן הגלות – אזי ממשיכים בגילוי שבקרוב ממש יקוים היעוד "עלה הפורץ לפניו", דא מלכא משיחא.

ובפרטיות יותר – כהמשך הכתוב "פרצו ויעברו שער ויצאו בו ויעבור מלכם לפניו וה' בראשם", כמבואר במפרשי התנ"ך ש"שבי הגולה יפרצו . . שער ודרך בו יצאו מן הגולה", כי, "מלכם לפניו", היינו, ש"מלכם", "מלך המשיח", בחינת היחידה הכללית, הוא "לפניהם", שנמשך ופועל ונעשה חקוק בפנימיותם, "והוי' בראשם", "בראשם" דייקא, ולא על ראשם (על דרך פירוש רבינו הזקן בדיוק הלשון "תפילין שבראש", ולא תפילין שעל הראש), היינו, ששם הוי' מאיר בפנימיותם.

ועניין זה נמשך בגלוי על־ידי משיח צדקנו, אבל נעשה ונפעל על־ידי עבודתנו במשך זמן הגלות בהפצת המעיינות חוצה – שזהו עניין פריצת גדריו העולם, שאת "המעיינות", מקור מים חיים, מביאים למקום ה"חוצה", ועל־ידי זה פועלים העניין של "עלה הפורץ לפניו" במשך זמן הגלות בעבודה בכל ג' הקוין, ועל־ידי זה גם בגאולה האמיתית והשלימה, במהרה בימינו על־ידי משיח צדקנו.

(שיחת י"ט כסלו תשי"ט. תורת מנחם כרך כד, עמ' 285,290 ואילך)

'מבצע חנוכה' מתוך תענוג

המבצע, הדרישה והתביעה של הרבי להוסיף בהכנות אליו מתוך תענוג, וגם בענייני הפנימיות והרוחניות שלו • לקיים אירועים מרכזיים וקבוצתיים, בהשתתפות מספר גדול ככל האפשר של יהודים, ובכל הגילאים • הביצוע בפועל – על ידי צעירי חב"ד ואנ"ש • דמי חנוכה' מהרבי לכל חיילי צה"ל • ועל הפעילות עם אלמנות ויתומי צה"ל •

התרחבות הפעולות

בהתוועדות יו"ד כסלו תשל"ז (שיחות קודש תשל"ז כרך א, עמ' 285) דיבר הרבי על התוועדות (ואירועים) שיש לקיים בימי החנוכה: מכיון שישנם שמונה ימים – יש זמן מספיק לקיים האירועים בשני אופנים: א) אירוע מרכזי במקום אחד "ברוב עם הדרת מלך", ב) אירועים קטנים לקבוצות גילים ושכבות שונות (כגון "נמושות" הסבורים שאין זה לפי כוחם להגיע למקום רחוק כזקנים וחלשים). והוסיף עליך בהתוועדות הסמוכה (ש"פ ישלח י"ט כסלו, שם עמ' 294):

ההתעסקות בכל הפרטים ד'מבצע חנוכה' צריכה להיות ביתר שאת ויתר עוז... ולפעול בכך באופן של תענוג... הפועל הרחבה והתרחבות כמסופר בגמרא (גיטין נ, א).. וכאשר יפעלו מתוך תענוג תיווצר התרחבות בפעולות, וזה ימשיך התרחבות בכל העניינים גשמיים ורוחניים, עד לתענוג הפשוט של רעוא דרעיון, עד ל"ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו בקרוב ממש". פעם שלישית הזכיר הרבי עניין זה בהתוועדות כ' כסלו (שם עמ' 353) אחרי הקדמה "וכאן המקום להזכיר אודות העניין ד'מבצע חנוכה'...".

הרבי קרא להוסיף א) ב'מבצע חנוכה' כפשוטו, ב) בהכנה לזה ג) בעניינים כפי שהם בפנימיות וברוחניות.

את דבריו סיים הרבי:

ושיהיה "להודות ולהלל לשמך הגדול" למטה מעשרה טפחים בימים שלפני חנוכה, ועל אחת כמותה כמשה'כמה כאשר פועלים בכח ימי חנוכה דשנים עברו, ובימי חנוכה הבאים עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה.

דמי חנוכה מהרבי

אחרי הדברים הכלליים היו גם הוראות טלפוניות. בכ"ז כסלו תשל"ז מדווח הרב אברהם גודין לרב חודקוב: "היום נודע לנו שגם השנה יש לחלק לחיילי צה"ל דמי חנוכה; למטרה זו החלפתי היום ב'בנק ישראל' 15.000 לירות וקיבלתי מטבעות חדשות שעדיין לא היו בשימוש".

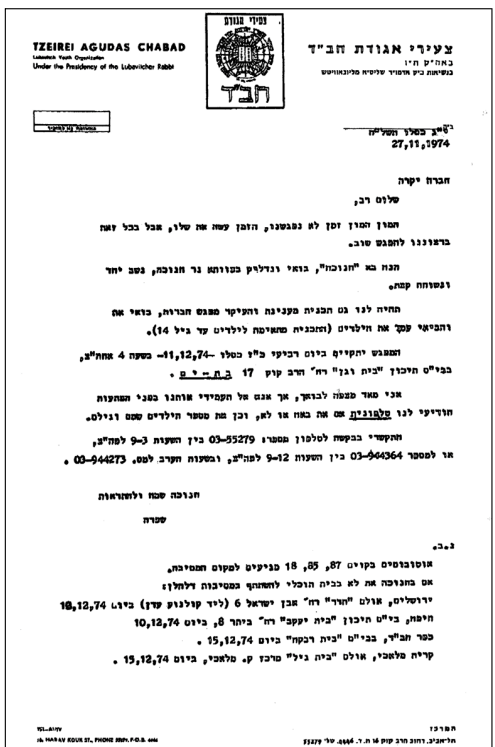
יום לאחר מכן, בכ"ח כסלו (תשל"ז) הוא כותב שוב: "גם היום נסעתי ל'בנק ישראל' כדי לפרוט 20 אלף לירות למטבעות בנות חצי לירה (חדשות שלא היו בשימוש) ונקווה שבעזרת ה' נגיע לכל מחנות צה"ל".

פעילות עם אלמנות ויתומי צה"ל

באותו דיווח נמסר גם על דיווח שמסר הרב ישראל לייבוב, יו"ר צאגו"ח: "ר' ישראל שיחי' כותב על המסיבות שעורכים עבור האלמנות והיתומים. תודה לה' יתברך המסיבות שהתקיימו.. היום (כפר חב"ד, באר שבע) עברו בהצלחה רבה, נקוה לה' יתברך שגם להבא נצליח".

ועוד: "מספר המשתתפים [היה] גדול בעיקר בכפר חב"ד, בתיים ונתניה".

"אתמול ערכנו טיול לאלמנות, מספר המשתתפים היה פי שניים מהמצופה. לפי מספר הנרשמים הזמנו 6 אוטובוסים (3 מתל אביב, 2 מירושלים ו-1 מחיפה) אבל אתמול היינו מוכרחים להזמין אוטובוס נוסף. מספר המשתתפ[ות] הגיע ל-400. המטייל[ות] סיירו בבסיס צבאי ואחר-

מכתב המזמין את אלמנות צה"ל לפעילות חנוכה

ככך להתאספו בכפר חב"ד לארוחת צהריים. על עניינא דיומא נאם ר' צבי שי' גרינוואלד" – דיווח הרב אברהם גודין בכ"ח כסלו תשל"ב.

שנה לאחר מכן הוכפל מספר המשתתפים כפי שדיווח ר' א"א גודין בב' טבת תשל"ג:

"אתמול התקיים הטיול של האלמנות והיתומים הי"ו, 12 אוטובוסים הסייעו את המשתתפים בטיול שמספרם הגיע כמעט ל-800 איש. לא רק האלמנות התפעלו מטיול כזה ושיבחו את חב"ד אלא גם קצין צה"ל מהמטה הכללי שליווה את הטיול (נסעתי איתו כל היום במכוניתו) אמר שימסור למטה הכללי על ממדי הטיול, שהיו באמת גדולים..."

"ההוצאות היו כמובן גדולות. את התועלת הרוחנית כמובן קשה להעריך, אבל נחזור על דברי כ"ק אדמו"ר הרי"צ זצוקלה"ה 'ברית כרותה לעבודה ותעמולה שאינן חוזרות ריקם'. באוטובוסים הניחו תפילין".

הפעולות עם האלמנות והיתומים החלו כבר מאז מלחמת ששת הימים כפי שסופר בהרחבה במדורנו זה פעמים אחדות.

ועם החיילים

בדיווח מד' בטבת תשמ"ב כותב ר' אברהם גודין לרב חודקוב: "בראש 'מבצע חנוכה' בצבא הרבה שנים עמד ר' נחום שי' כהן. השנה בראש המבצע עמד האברך התמים אהרן שי' פרוס. לפי דברי ר' נחום, הליקויים היו קטנים והמבצע הצליח. גם במשרדנו לא הגיעו תלונות. ביום ז' דחנוכה התקיים יום עיון לאלמנות. הגיעו 100 אלמנות ו-200 ילדים גם הוא עבר בהצלחה".

שנתיים קודם לכן בג' טבת תשמ"מ דיווח ר' אברהם גודין: "לפי דעתי מבצעי חנוכה בצה"ל (המבצע העיקרי) עברו השנה בהצלחה וכמדומני שלא היו שיבושים. כי בדרך כלל אם יש שיבושים מתקשרים עם המשרד בתל אביב. והשנה, ב"ה, טלפונים מסוג זה לא נתקבלו.

"דו"ח מפורט ישלח א"ה הרב ר' ישראל שי' לייבוב. ברצוני רק להוסיף שר' נחום שי' הכהן עמד בראש המבצע ובימי החנוכה מהבוקר עד הערב התעסק רק במבצע".